

УНИВЕРЗИТЕТ ПРИВРЕДНА АКАДЕМИЈА У НОВОМ САДУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ ЗА ПРИВРЕДУ И ПРАВОСУЂЕ У НОВОМ САДУ

ОБРАЗАЦ ЗА ПИСАЊЕ ИЗВЕШТАЈА О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
кандидаткиње Иване Спаић под називом „Кривичноправни аспекти превара и злоупотреба
у осигурању“

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовao комисију</p> <p>Одлуком Наставно–научног већа Правног факултета за привреду и правосуђе у Новом Саду од 28.10.2019. године, одређена је Комисија за оцену докторске дисертације кандидаткиње Иване Спаић под називом „Кривичноправни аспекти превара и злоупотреба у осигурању“.</p>
<p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>- Др Вељко Делибашић, научни сарадник, Кривичноправна ужа научна област, изабран у звање 2016. године, Универзитет у Београду - <i>председник Комисије</i></p> <p>- Проф. др Жељко Бјелајац, редовни професор Правног факултета за привреду и правосуђе у Новом Саду, Универзитета Привредна академија у Новом Саду – <i>ментор</i></p> <p>- Доц. др Јоко Драгојловић, доцент Правног факултета за привреду и правосуђе у Новом Саду, Универзитета Привредна академија у Новом Саду – <i>члан Комисије</i></p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Ивана (Момчило) Спаић</p>
<p>2. Датум рођења, општина, Република: 22.02.1981. године, Београд, Србија.</p>
<p>3. Претходно стечено звање (датум и место одбране):: Мастер правник, 13.09.2016., Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду, Универзитет Привредна академија у Новом Саду</p>
<p>4. Научна, односно уметничка област из које је претходно стечено звање:: Научна област: Правне науке; Кривичноправна ужа научна област</p>
<p>5. Приказ стручних, научних, односно уметничких, радова (по категоријама):</p> <p>1. Бингулац, Н. и Спаић, И. (2019). Оправданост прописивања постојећег распона казне затвора као прекршајне санкције у Србији и искуство земаља у окружењу, Култура полиса, број 38/2019, година 16, стр. 647-658. (M51).</p> <p>2. Стефановић, Н., Спаић, И., (2019). Заштита државине у римском праву, Право теорија и пракса, вол. 36, бр. 7-9/2019, стр. 44-55. (M53)</p>

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ/ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА:

„Кривичноправни аспекти превара и злоупотреба у осигурању“

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ/ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикона и сл.

Докторска дисертација има укупно 254 стране, састоји се од увода, шест поглавља, истраживачког дела, закључних разматрања, списка коришћене домаће и стране литературе, законских прописа, прилога и пописа графикона, према следећој систематици:

УВОД

1. Предмет и циљ истраживања
2. Методе истраживања
3. Хипотезе истраживања

1. ПОЈАМ, ИСТОРИЈСКИ РАЗВОЈ И КАРАКТЕРИСТИКЕ ОСИГУРАЊА

- 1.1. Појам осигурања
- 1.2. Историјски развој осигурања
  - 1.2.1. Настанак и развој осигурања у Републици Србији
- 1.3. Функције осигурања
- 1.4. Субјекти осигурања
  - 1.4.1. Осигуравач
  - 1.4.2. Посредници у осигурању (Брокери)
  - 1.4.3. Заступници у осигурању
  - 1.4.4. Осигураник
- 1.5. Врсте осигурања
  - 1.5.1. Осигурање лица
  - 1.5.2. Штетовна и свотна осигурања
  - 1.5.3. Животна и неживотна осигурања

1.6. Правни оквир обављања делатности осигурања

2. СПЕЦИФИЧНОСТИ ПРЕВАРА И ЗЛОУПОТРЕБА У ОСИГУРАЊУ

- 2.1. Кратак осврт на појам и историјски развој превара у осигурању
- 2.2. Грађанскоправни и јавноправни аспекти превара у осигурању
- 2.3. Класификација (типологија) превара у осигурању
- 2.4. Врсте превара у осигурању
  - 2.4.1. Преваре у осигурању лица
  - 2.4.2. Преваре у међународној трговини и поморске преваре
  - 2.4.3. Пожар као узрок превара у осигурању
  - 2.4.4. Преваре у осигурању моторних возила
- 2.5. Индикације превара у осигурању
  - 2.5.1. Индикације интерних превара код аквизитера осигурања
  - 2.5.2. Индикације интерних превара код проценитеља штета
  - 2.5.3. Индикације превара коју врши осигураник односно оштећени

3. КРИВИЧНО ДЕЛО ПРЕВАРА У ОСИГУРАЊУ У КРИВИЧНОМ ЗАКОНОДАВСТВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

4. ПРЕВАРЕ У ОСИГУРАЊУ КАО ОБЛИК ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛИТЕТА

5. КРАТАК ОСВРТ НА ПРЕВАРЕ У ОСИГУРАЊУ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

6. КРИВИЧНО ДЕЛО ПРЕВАРА У ОСИГУРАЊУ У УПОРЕДНОМ ЗАКОНОДАВСТВУ

- 6.1. Англосаксонски правни систем
  - 6.1.1. Канада
  - 6.1.2. Велика Британија
- 6.2. Европско-континентални правни систем
  - 6.2.1. Босна и Херцеговина

6.2.2. Црна Гора

6.2.3. Северна Македонија

6.2.4. Хрватска

6.2.5. Словенија

6.2.6. Албанија

6.2.7. Бугарска

6.2.8. Словачка

6.2.9. Немачка

6.2.10. Аустрија

7. ИСТРАЖИВАЧКИ ДЕО

7.1. Предмет и циљ истраживања

7.2. Методологија истраживања и уводне напомене о истраживању

7.3. Опис узорка

7.3.1. Пол испитаника

7.3.2. Узраст испитаника

7.3.3. Образовање испитаника

7.4. Анкетни упитник намењен грађанима

7.4.1. Да ли користите услуге добровољног осигурања?

7.4.2. Уколико јесте корисник услуге добровољног осигурања, која врста осигурања је у питању?

7.4.3. Да ли сте довољно информисани о врстама добровољног осигурања?

7.4.4. Да ли уништење, оштећење или скривање осигуране ствари и пријава овако настале штете у намери да се од друштва за осигурање наплати уговорена сума, представља кривично дело?

7.4.5. Да ли лице које у намери да од друштва за осигурање наплати уговорену суму за случај телесног оштећења, телесне повреде или нарушења здравља, проузрокује себи такво оштећење, повреду или нарушење здравља и поднесе захтев осигуравајућем друштву, врши кривично дело?

7.5. Анкетни упитник намењен запосленима у осигуравајућим друштвима

7.5.1. Која врста осигурања је према Вашем досадашњем радном искуству највише заступљена?

7.5.2. Да ли сте упознати са обележјима кривичног дела преваре у осигурању?

7.5.3. Према Вашем мишљењу, која врста осигурања је најчешће предмет преваре у осигурању?

7.5.4. Да ли сте се у досадашњем радном искуству у области осигурања сусрели са кривичним делом преваре у осигурању?

7.5.5. Уколико сте се у досадашњем радном искуству у области осигурања сусрели са кривичним делом преваре у осигурању, која врста осигурања је била у питању?

7.6. РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА

ЗАКЉУЧАК

ЛИТЕРАТУРА

ПРИЛОГ 1. УПИТНИК (АНКЕТНИ ЛИСТ).

СПИСАК ГРАФИКОНА:

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ / ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА:

У **уводном делу** кандидаткиња указује на значај осигурања у савременом друштву. Указује на предмет и циљ рада, износи методе које ће бити коришћене у истраживању и одређује хипотезе рада. Предмет истраживања ове докторске дисертације јесу различити видови превара и злоупотреба у осигурању. Циљ дисертације је да укаже на најчешће видове превара у осигурању и анализирају њени различити појавни облици. Такође, предмет ове докторске дисертације јесте и кривичноправна анализа злоупотреба и превара у осигурању, посматрано кроз позитивно кривично законодавство, али и решења у упоредном законодавству. Преваре у осигурању су у последње време појава која погађа све државе, а посебно је присутна у оним државама које се налазе у процесу транзиције. Област осигурања имовине, живота, као и сви други видови

осигурања доживели су експанзију саме примене, односно људи су све више спознали значај осигурања. Међутим, великом применом и коришћењем осигурања, све су чешће и злоупотребе истог. Суштина овог вида криминалитета састоји се у настојању да се преваром дође до новца. Начини извршења овог кривичног дела су многобројни и мењали су се и усклађивали са друштвеним променама и развојем у техничко-технолошком смислу.

У првом поглављу под називом „ПОЈАМ, ИСТОРИЈСКИ РАЗВОЈ И КАРАКТЕРИСТИКЕ ОСИГУРАЊА“ кандидаткиња објашњава појам и основне карактеристике осигурања. У том смислу, кандидаткиња у оквиру ове главе обрађује појам осигурања, историјски развој осигурања, функције осигурања, субјекте осигурања, врсте осигурања, док на крају овог поглавља указује на правни оквир обављања осигурања у Републици Србији. У том смислу, човеков живот и имовина су свакодневно угрожени великим бројем разноврсних ризика. Забринутост као и последице које настају услед њих, довело је до проналажења начина њихове заштите, предузимањем мера у циљу потпуне елиминације ризика. Разлог за трагањем ка оваквим решењима је немогућност утицаја на њихову појаву, односно умањење штетности њиховог дејства. Захваљујући томе настало је осигурање као један од најзначајнијих института и пратиоца савременог пословања и привредног развоја. Етиолошки посматрано осигурање подразумева специфичну врсту заштите, обезбеђења, поверења у нешто, сигурности. У литератури се могу наћи различите дефиниције осигурања. Њихова садржина је условљена карактером друштвено-економских односа у којима је настала, као и аспектом са кога се осигурање посматра. У том смислу се не може говорити о једној општеприхваћеној дефиницији осигурања већ о њеној релативности и мултидисциплинарности односно њеном правном, економском и техничком аспекту.

У другом поглављу под називом „СПЕЦИФИЧНОСТИ ПРЕВАРА И ЗЛОУПОТРЕБА У ОСИГУРАЊУ“ кандидаткиња обрађује историјски развој превара у осигурању, грађанскоправне и јавноправне аспекте превара у осигурању, такође разматра различите типологије (врсте) превара у осигурању. На крају овог поглавља, кандидаткиња указује и на одређене индикаторе који указују на то да се можда ради о преварама у осигурању. Велики техничко технолошки развој и савремен начин живота човеков живот, здравље и имовину подвргавају многобојним ризицима. Обезбеђивање сигурности основних егзистенцијалних ствари путем осигурања постаје потреба. Различитост тих потреба узроковало је велики број видова осигурања. Међутим, од самог настанка осигурања оно се не користи само као вид обезбеђења сигурности, већ и као извор малих али, последњих деценија, и све већих зарада. Преваре, данас, погађају све врсте осигурања. Према светским статистикама прво место на листи превара у осигурању има животно осигурање, затим осигурање имовине и на трећем месту осигурање од аутоодговорности.

У трећем поглављу под називом „КРИВИЧНО ДЕЛО ПРЕВАРА У ОСИГУРАЊУ У КРИВИЧНОМ ЗАКОНОДАВСТВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ“ кандидаткиња указује на кривичноправне аспекте превара у осигурању и анализира кривично дело превара у осигурању. Према изменама и допунама Кривичног законика из 2016. године законодавац је настојао да отклони све претходне недостатке. Узимајући у обзир ставове правне теорије и праксе истовремено, извршена је реформа кривичноправног регулисања недозвољених поступака у привреди и у вези са њом. Такође, потребно је истаћи да је овим изменама највећа интервенција извршена унутар групе кривичних дела против привреде. У том смислу из групе кривичних дела којима се штити имовина обрисан је члан 208а, а у групу кривичних дела којима се штити привреда и њено неометано функционисање, уведено је ново кривично дело, истог назива као претходно, али са сасвим другачијом законском формулациом, а по угледу на земље у окружењу.

Превара у осигурању дефинисана на овај начин представља знатно ужи појам, јер се она односи само на осигурану ствар која се, у циљу наплате осигуране суме од осигуравајућег друштва, може сакрити, оштетити или уништити. За њено постојање није неопходно да се осигуравајуће друштво доведе у заблуду нити да се оштети своја или туђа имовина. У том смислу би се под преваром у осигурању могло подразумевати чин противправног захтевања осигуране суме од осигураваача на основу лажне потврде о полиси осигурања.

Кривично дело превара у осигурању има два основна облика. Први основни облик представља сакривање, оштећење или уништење осигуране ствари. Другим ставом је прописана и радња другог основног облика која се састоји од наношења телесних повреда, телесног оштећења или нарушавања здравља самом себи у циљу наплате осигуране суме од друштва за осигурање. Радња првог основног облика се састоји из два акта. Први акт је алтернативно постављен у виду сакривања, оштећења или уништења осигуране ствари а други је пријављивање штете.

Сакривање осигуране ствари представља склањање те ствари од других лица. Оштећење ствари представља промену својства те ствари, умањење њене употребне вредности и слично. Уништење ствари значи промену њеног својства до те мере да она више не постоји или не служи сврси која је намењена. Циљ сакривања, оштећења или умањења ствари, у смислу овог кривичног дела је наплата осигуране суме, чији је почетни акт подношење захтева за наплату, што представља други акт кривичног дела.

Други основни облик такође има два акта. Први акт је наношење телесних повреда, телесног оштећења или нарушавања телесног здравља самом себи, а други је подношење захтева осигуравајућем друштву за наплату осигуране суме. Телесна повреда представља нарушавање телесног интегритета. Она може бити лака и тешка. Лака телесна повреда постоји када није онеспособљен орган који ремети нормално функционисање организма што значи да је реч о повреди која не угрожава живот. Телесно оштећење постоји када код осигураника настане губитак, битније оштећење или знатнија онеспособљеност појединих органа или делова тела што отежава нормалну активност организма и изискује веће напоре у остварењу животних потреба. Нарушавање здравља представља нарушавање стања потпуног физичког, менталног и социјалног благостања.

Кривично дело превару у осигурању може извршити било које лице које има полису осигурања над објектом радње, које може бити осигурана покретна или непокретна ствар у првом основном облику, а у другом облику објекат радње је тело извршиоца. Иако је у другом облику објекат радње извршења сам извршилац, он није пасивни субјекат, већ је то осигуравајуће друштво или било које друго лице чија је делатност обављање послова осигурања.

У четвртном поглављу под називом „ПРЕВАРЕ У ОСИГУРАЊУ КАО ОБЛИК ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛИТЕТА“ кандидаткиња разматра повезаност организованог криминалитета и превара у осигурању и указује на опасност од ове појаве. У том смислу, осим све учесталијих појава превара у осигурању извршених од стране појединца, последњих деценија је приметна појава организованих криминалних група у вршењу овог кривичног дела. Када се као извршилац преваре у осигурању појави лице коме се стицајем околности указала прилика да увећањем одштетног захтева или на било који други недозвољен начин прибави вредност која му не припада, а у зависности од те вредности, може се говорити о багателном криминалитету. Међутим, уколико се преваре догађају од стране професионалаца који су повезани у добро уходану криминалну групу, тада се може говорити о превари у осигурању, као облику организованог криминалитета.

У оквиру пете главе под називом „КРАТАК ОСВРТ НА ПРЕВАРЕ У ОСИГУРАЊУ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ“ кандидаткиња указује на присутност и стање превара у осигурању у Републици Србији. Као што је то тренд у целом свету и у Републици Србији су преваре у осигурању у експанзији. Негативне последице превара у осигурању у виду увећања премија осигурања утичу како на осигуранике који не врше преваре тако и на финансијски резултат друштва за осигурање. Због тога је њихово спречавање од велике важности.

Последњих година нарочито су приметне преваре у осигурању као облик организованог криминалитета. Велики финансијски потенцијал као и недовољна и неадекватне заштита чини овај облик привредне делатности погодним за вршење многих незаконитих делатности. Великој профитабилности, а малом ризику, јер се тешко откривају, као разлог честог вршења може допринети и лоша репутација осигуравајућих компанија, као и непознавање и неразумевање материје осигурања. Учесници очекују да им, и поред прецизних услова осигурања наведених у полиси, свака штета буде надокнађена.

Због свега тога, није случајно да се у целом свету па и у Републици Србији, често међусобно повезују професионалци различитих струка, као што су лекари, полиција, адвокати, вештаци итд., који своје знање користе у извршењу кривичних дела, давањем лажних дијагноза,

мишљења и извештаја, фалсификовањем исправа, навођењем на оверавање неистинитих садржаја и сл.

У шестом поглављу под називом „КРИВИЧНО ДЕЛО ПРЕВАРА У ОСИГУРАЊУ У УПОРЕДНОМ ЗАКОНОДАВСТВУ“ кандидаткиња анализира предметно кривично дело у упоредном законодавству, како у англосаксонском, тако и европско-континенталном правном систему. Превара у осигурању није на исти начин дефинисана, односно инкриминисана, у различитим правним системима. У оквиру појединих правних система превара у осигурању је обухваћена кроз кривично дело преваре, док је у другим она предвиђена као посебно кривично дело као што је то учињено у законодавству Србије.

Дакле, поједине државе још увек овакве врсте превара, иако препознају њихове специфичности, прописују као посебан облик кривичног дела преваре, док се у неким правним системима оне предвиђају као посебно кривично дело под називом превара у осигурању, осигурањичка превара или злоупотреба осигурања. У законодавствима Немачке, Аустрије, Холандије, Шведске, Финске, Словачке, Македоније, Хрватске, Грчке и Републике Српске кривично дело превара у осигурању се предвиђа као посебно кривично дело, а у законодавствима Француске, Велике Британије, Мађарске, Румуније, Црне Горе је ово кривично дело супсумирано под кривичним делом преваре.

У седмом истраживачком делу кандидаткиња је у оквиру писања докторске дисертације, а у циљу свестранијег и јаснијег разумевања проблематике која се односи на сам предмет рада, спровела истраживање путем анкетног упитника које је обухватило општу и стручну јавност, како би се сагледало њихово познавање проблематике која се односи на преваре и злоупотребе у осигурању. Дакле, на овај начин се настојало посебно анализирати распрострањеност, односно заступљеност одређених врста осигурања, као и упознатост како грађана, тако и лица запослених у осигуравајућим друштвима са облицима злоупотребе, односно преваре у области осигурања и кривичним делом преваре у осигурању.

VI ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Иако се почетак XIX века сматра периодом настанка модерног осигурања, непостојање писаних трагова не значи да оно, у суштинском смислу, није постојало и у најстаријим епохама развоја људског друштва. Идеја о удруживању ради материјалне сигурности појединаца или група, што у основи представља делатност осигурања, потиче из Старог века, јер је већ тада постојала свест о потреби да се обезбеди заштита од многобројних опасности које прете човековом телу, животу, здрављу и имовини на принципу солидарности.

Историјски посматрано идеја о осигурању се развијала споро. Први уговори о заштити од ризика у виду поморског зајма (*nauticum foenus*) због високих камата нису доживели високу афирмацију. Нову заштиту од поморских ризика у виду неке врсте уговора о продаји под раскидним условом су измислили италијански правници. Овај уговор је садржао основне елементе уговора о осигурању, осигурани интерес, а преузимање ризика од стране лица које није власник робе или брода. Лица која су преузимала ризик временом су се организовала у заједницу што је омогућило настанак осигурања као посебне делатности и осигуравајућих компанија као осигуравача.

Уговор о поморском осигурању је врло брзо почео да се изучава у правној науци. Када је осигурање од поморских ризика почело да се комбинује са осигурањем од напада пирата, почела је да се развија идеја о осигурању живота.

Настанак модерног осигурања везује се за развој индустрије и трговине, а велике миграције становништва из села у градове и појава нових врста ризика омогућили су појаву животног осигурања и нагли развој имовинских осигурања. Правно регулисање делатности осигурања и надзор ове делатности од стране државе започео је у XIX ом веку.

На нашим просторима се осигурање најпре појавило на територијама које су припадале Аустроугарској, а обављала су га страна осигуравајућа друштва. Тек после Другог светског рата се оснива ДОЗ, а тек 1962. године се доноси Закон о осигуравајућим организацијама и заједницама. Посебна привредна делатност, осигурање постаје од 1967. године, а од доношења Закона о основама система осигурања имовине и лица 1990. године, осигурањем се баве организације за

осигурање које, као и сви привредни субјекти, послују на принципима тржишне привреде. Овај закон је све до 2004. године када је донет Закон о осигурању, више пута допуњаван, али ни он, као ни Закон о осигурању из 2004. године и поред великих настојања, нису у потпуности усагласили домаће право осигурања са правом осигурања земаља Европске уније, нити су одређивали надзор на делатношћу осигурања. Све ово, отклоњено је доношењем новог Закона о осигурању 2014. године којим је Народној банци Србије поверен надзор над обављањем ове делатности у Републици Србији.

Осим Закона о осигурању, којим се у првом реду регулише организација друштава за осигурање делатност осигурања у Републици Србији, осигурање се регулише и многим другим законима, међу којима су најзначајнији Закон о облигационим односима, Закон о обавезном осигурању у саобраћају, Закон о унутрашњој и поморској пловидби итд. Са становишта недозвољених понашања у делатности осигурања значајан је и Кривични законик, којим су таква понашања прописана и санкционисана.

Осигурање је, као што се из кратког приказа његовог историјског развоја може видети, настало из идеје о солидарности лица која су угрожена истим ризиком, односно од идеје о удруживању великог броја лица ради лакшег подношења штете која може задесити само неке од њих. Надокнада претрпљене штете јесте економски циљ осигурања. Међутим, осигурање није само економска категорија. Мултидисциплинарност осигурања ствара потешкоће приликом његовог дефинисања због тога се, у зависности са ког се аспекта у дефинисању приступа, у теорији могу наћи многобројне дефиниције осигурања.

Иако се накнада штете сматра његовим примарним задатком, савремено осигурање, због принципа на којима се заснива и послује је веома значајан фактор у развоју друштва. Наиме, неким својим функцијама као што су прикупљање слободних новчаних средстава, алокација капитала, унапређење размене осигурања у великој мери се утиче на привредна друштва у земљи, на инвестиције, оптицај новца, другим речима, на укупну сигурност друштва, због чега је оно и заинтересовано за његову заштиту.

Делатност осигурања је, због великог финансијског потенцијала, али и због неповерења заснованог на искуствима из прошлости, постало објекат за вршење различитих малверзација. У преварама осигураваача многи појединци или групе виде добар извор лаке зараде. Не може се са сигурношћу тврдити када су преваре у осигурању постале уносан посао за људе хазардног морала. Њихова све учесталија појава шездесетих година XX века, последњих година доживљава експанзију, што намеће потребу озбиљније друштвене реакције на њих, у смислу предузимања различитих мера за њихово сузбијање.

Увиђајући значај кривичног права у сузбијању превара у осигурању, као и комплексности саме појаве, многа законодавства у свој правни систем уводе превару у осигурању као посебно кривично дело, или као посебан облик кривичног дела преваре. Упоредном анализом законодавстава у региону може се уочити скоро идентичан приступ друштвене реакције на осигурањичке преваре. Готово се у свим земљама као радња извршења овог кривичног дела наводи сакривање, намерно оштећење или уништење осигуране ствари у циљу наплате осигуране суме, а у већини се преваром у осигурању сматра и намерно наношење телесних повреда или оштећења здравља себи или другом лицу у циљу наплате осигуране суме. Многа законодавства као модел за овакав законски опис узима аустријски Кривични законик.

VII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Анализа и тумачење резултата истраживања је јасно, студиозно и оригинално. Стручна и научна анализа обухвата све кључне аспекте од значаја за проблематику истраживања. Истраживање превара и злоупотреба у осигурању карактерише потребан квалитет у садржинском смислу, који обухвата богату теоријску грађу и њену обраду, историјску еволуцију и њену детерминисаност, детаљан приказ, условљеност, садржај и критику позитивноправних решења. Вредност рада постоји и у погледу стила и јасноће излагања, где упркос ширини предмета и вешто обухваћеног броја питања кандидаткиња успева да остане у оквиру предвиђеног истраживања, да оно не постане детаљистичко или компилаторско. Оно има логички след, јасност и потпуност. Спроведено емпиријско истраживање је у складу са свим методолошким захтевима, а оно се посебно одликује аутентичношћу, обухватношћу и апликативношћу.

II VIII КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ/ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме:

Дисертација је у потпуности урађена по методологији, плану и садржају који је дат у пријави теме и који је одобрен у поступку оцене подобности кандидата и теме докторске дисертације.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе:

Дисертација садржи све битне елементе предвиђене за овакву врсту радова.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци:

Вредност овог истраживања се састоји у томе што оно обухвата читав комплекс питања као што су све основне поставке које се односе на осигурање, типологије и врсте превара у осигурању, кривичноправно и упоредноправну анализу превара у осигурању.. Оригиналност и допринос докторске дисертације се огледа у томе што ће она бити незаобилазно разматрана и коришћена у будућности, било да се ради о правној теорији, стручним анализама или примени законских норми у судској пракси.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања:

Ова дисертација нема недостатака који би битно умањили њену вредност.

IX ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

Имајући у виду предмет и циљ докторске дисертације, значај и актуелност истраживања, његов обим и дomet, као и методолошки приступ истраживању, њен хипотетички оквир и потврђеност хипотеза, као и научни допринос теорији и пракси, Комисија предлаже Наставно-научном већу Правног факултета за привреду и правосуђе у Новом Саду да прихвати Извештај о позитивној оцени докторске дисертације кандидаткиње **Иване Спаић**, под насловом „**Кривичноправни аспекти превара и злоупотреба у осигурању**“ и предложи Сенату Универзитета Привредна академија у Новом Саду да се исти усвоји и одобри јавна одбрана.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Др Вељко Делибашић, председник комисије

2. Проф. др Жељко Бјелајац, ментор и члан

3. Доц. др Јоко Драгојловић, члан комисије

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.